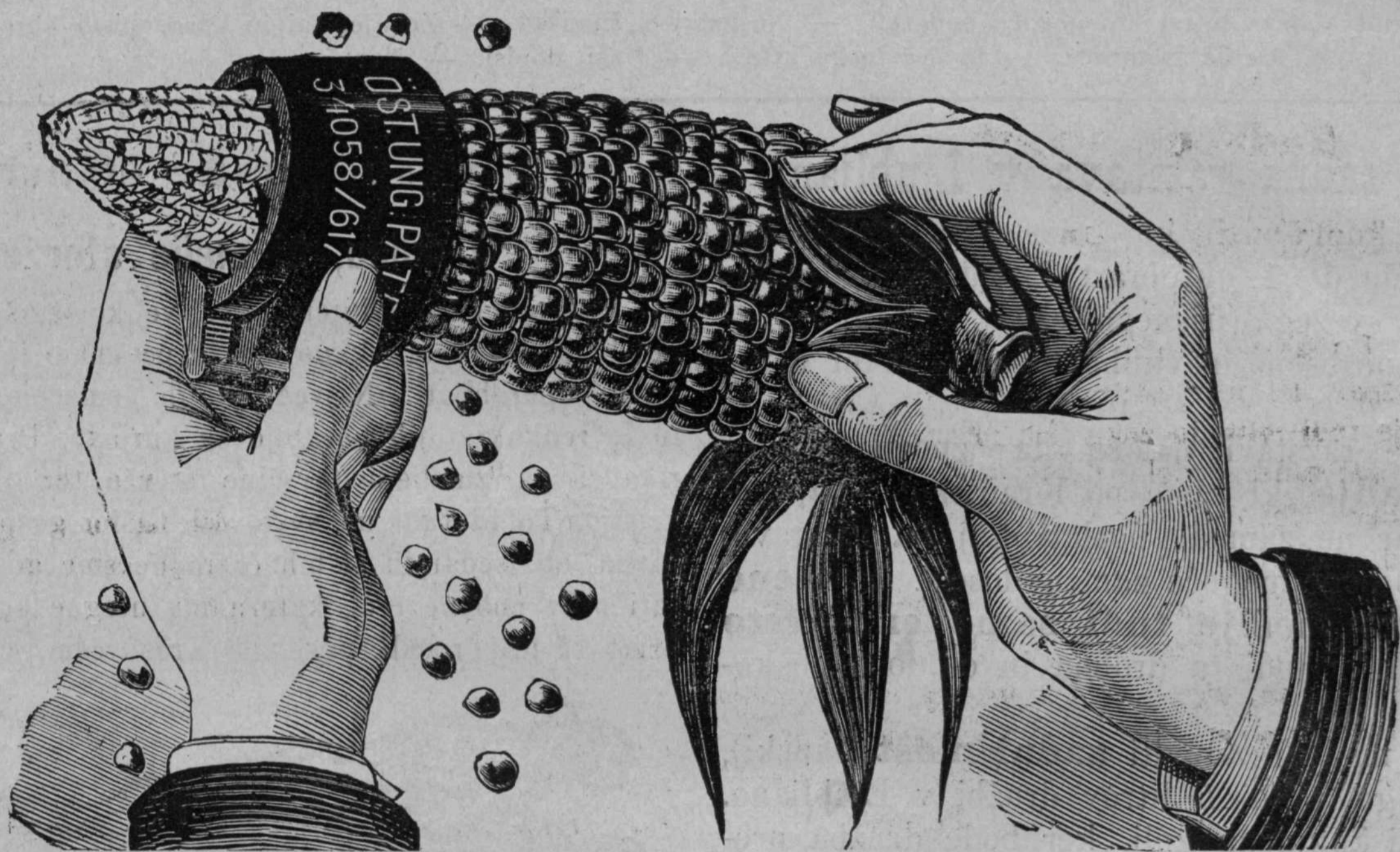

Orodje za robkanje ali ruženje turšice.

Vsak ve dobro, kako mučno je z roko robkati turščico. Ne le da gre delo knj počasi izpod rok, bole tudi prsti prav zelo. Najlaže in najhitreje seveda ružimo turščico s strojem, ki ga pa ne utrpi vsak kupiti. Ravno kar je nekdo izumil majhno in ceno orodje, s katerim je kaj lahko turščico robkati. To malo in ročno orodje, ki je kaže podoba 61., ne obrabi se nič, tudi ga ni treba ostriti, in kupi si je lahko najrevnejši dninar. Stroške za to orodje poplača hitrejše in priročajnejše delo v nekaterih urah. To orodje prodajata Wolfner & Weisz na Dunaji (Wien, I., Wallfischgasse 15.), in sicer po 40 kr., 10 skupaj pa po 3 gld. 50 kr.

Podoba 61.

Strnišča kaže hitrej ko mogoče podorati.

Kadar sta ozimina in jarina požeti, bodi kmetovalca prva skrb, da podorje strnišča hitrej ko mogoče. Zelo napačno pa je ne dotakniti se strnišča po več tednov ali mesecev s poljedeljskim orodjem. Tako izgubimo uže precej mnogo pridelka, ki bi ga njiva sicer morala roditi. Prezpogojno in nedvojbeno je dobro strnišče hitro podorati. Marsikaterim utegne ugajati, da strnišča poprej ovce popasejo, vendar naj jih precej po žetvi. Žalibog ravnajo ljudje dostikrat ravno nasprotno ter puščajo strnišča do novembra in še dalje.

Na Angleškem so kmetovalci tega mnenja, da vsak dan zamude donaša več škode, ako ne podorjejo strnišča. Pomisliti treba tudi, da je vedno težavneje podorati, čim dalje na zimo odlagamo. Tudi hasni mnogo manje, če kesno podorjemo, nego če hitro, in je tudi nemogoče, kadar zima rano pritisne.

Koristi so pa mnogovrstne, kadar podorjemo strnišče hitro. Plevelno seme, rano in pozno, pride pod grudo in začne poganjati, in zato je nastopna zima tem gotoveje uniči. Dosti plevelnatih rastlin vzraste sicer, pa rano podoravanje vzame jim življenje in jih vrže pod grudo. Največ jih pogine. Podorano strnišče se pomeša z zemljo, razkraja se hitro in je najboljši gnoj prihodnjim rastlinam. Pirnico uničimo tako najlaže, ker jej vzamemo precej vse njene nadzemne dele. Naposled pristopa zrak prosteje in dela zemljo rodovitno. Nevzoran svet pa se čedalje bolj strjuje ter ovrača plodonosni zrak.

Zelo se izgovarjajo: ne utegnemo, da bi precej po žetvi podoravali strnišče. Sedaj ko imamo dovolj dobrih plugov, ne velja ta izgovor. Malo časa in truda je treba

da se strnišče prevrne. Koder je bilo izpalo mnogo zrnja, kaže tem bolj, da hitro preorjemo strnišče in tako pognojimo; podorano zrnje pa požene kmalu in da novega zelenjavnega gnoja. Ta postane tem boljši, ako prisejemo še nekaj ajde ali gorušice. Naposled podorjemo vse, in hasek je tem večji. Ako vržemo ob tej priliki nekoliko razkrojene koščene moke vmes, pospešimo več, nego če bi dragega perugana bili kupili in potrosili. Potem treba pred zimo orati in pustiti njivo do spomladi. Sedaj se povlači in poseje. Dobri učinki takšnega ravnanja so naslednji: zgornja plast zadnjega leta s strniščem in gnojem vred pride globoko v zemljo, nje spodnja plast pa navzgor, da jo zrak svetloba in toplota, zima in mokrota obdelujejo in v njej nahajajoče se redilne snovi razkrajajo. Po zimi postane zemlja na njivi bolj rahla nego pod motiko, plugom in brano. Takšna zrahljana zemlja pridruže v njej nahajajoče se plinaste gnojilne snovi in srka

takšnih iz zraka v sebe kakor goba. Zemljišče si prihrani blagotvorne zimske mokrote, zgoraj po površini je pa precej suho in pripravno za jarino.

Kdor dela tako, ogne se oni nezgodi, ki je neizogibna, ako preorjemo isto njivo jeseni in spomladi. Kajti tedaj pride navzgor z vsem svojim plevelom ista plast zemlje, ki je bila poprejšnje leto. Nasledek temu je, da prepreže vso njivo plevel. Od daleč ni možno presoditi, kaj je vsejano. Oves je tedaj slučajih videti, kakor bi le ogršica bila vsejana. Ako pa ravna kmetovalec razumno, ni se mu bati zapleveljenih njiv. Kdor utegne rano podorano strnišče pred zimo še enkrat globoko podorati, ta bode imel veliko pridelka, zlasti če sadi ondi okopavino. Ravno tedaj kaže strnišče precej podorati in povlačiti. Plevel bode tem hitreje pogнал, pa naslednji predzimski plug ali zimski mraz ga uniči tem gotoveje.

Podučne stvari.

Nasledki „šnopsa“.

(Dalje.)

Svojo ženo je — ustrelil.

Oče Lunar bil je v Zalesji posestnik lepega zemljišča, imel je tudi mlin in žago. Marjeta, žena njegova, bila mu je kaj mila in ljubeznjiva zakonska tovaršica. Pred Plahtačevo dobo vladal je v tej družinici prav nebeški mir in zadovoljnost, združen z strahom božjim in prava, sveta krščanka ljubezen. Premoženje se je množilo vsled božjega blagoslova na vse strani.

Če tudi bil je oče Lunar o svojem času v vsem dobrem in poštenem stanoviten, pričel se je vendarle kmalu potem, ko je nastala pri Plahtu šnopsarija polagoma nekako čudno spreminjati. Zahajal je vedno bolj pogostoma v to beznico; in — tekoči „hudič šnops“ zlezal mu je, sam skoraj ni vedel kedaj in kako, popolno v kri in meso. Lunar prelevil se je v strastnega šnopsarja. Slednji dan našel se ga je do popolne onemoglosti. Dolžnosti svoje, kot družinski oče in hišni gospodar popuščal je čisto v nemar. Marjeta, žena njegova ostala je v svojih lastnostih pri vsem tem vedno nespremenjena in pobožna. Milo ga je prosila, da naj zapusti pot pogube, na katero je tako hudo zabredel. Vse zamán! Vsakokrat, kadar se je domov pijan priguncal, rogovilil je prav po zverinsko, — da kar divjal je. Besnil je in domačim pretil, da bode vse vragu poslal, ako mu le kedo še kedaj kako besedico zine. Slednjič napade ga popolno prava pijanska norost. Ob tem njegovem duševnem položaju ni bil nobeden domačih več pred njim varen. Vse vrage, kolikor jih pekel premore, klical je vedno čez svojo hišo in družino, osobito pa čez svojo dobro, blago in milo ženo Marjeto. Kar koli je v roke dobil, s tem se je proti vsakemu zakadil kedor koli mu je pred oči prišel.

Da ni kaj hujšega napravil, so ga zvezali in v varno zavetje spravili; večji hlapec ga je povrhu tega z leskovko prav dobro nabrisal. To za nekoliko dni popolno pomaga; pred hlapcem imel je strah. Lunar bil je pa tudi hudoben in spriden; delati pričel se je pctem prav krotkega in pohlevnega, putuhnil se je. Blaga žena Marjeta se je uže veselila, da bode njeni mož žopet trezen, dober in mil postal. Hudo se je reva varala. — Od kar so ga bili zvezali in ga je bil hlapec našeskal, imel je svojo ženo posebno na sumu, da se je bilo vse to zgodilo zavoljo nje in na njeno povelje. Storil je strašni sklep, ženo svojo zavratno umoriti. Le prehitro se mn je prilika ponudila, da je izvršil ta v nebo upijoči greh.

Ko nekega dne proti večeru Marjeta v stranski sobi reči svoje v red spravlja, vzame Lunar uže preje pripravljeno ostro nabito puško iz skrivališča, zaklene skrivaj in na tihoma vrata prve sobe, vsede se za mizo, kjer je na klopi nabita pušča ležala, prijazno pokliče ženo iz druge sobe, reče ji, da je lačen, in da naj mu kaj večerje prinese. Dobra žena, katera nič hudega slutila ni, pripravljena bila je prec moževi želji zadostiti. Ko gre Marjeta proti zaklenjenim durim prve sobe in je z hrbtom proti možu obrnjena, zgrabi ta nabito puško in z divjim glasom zakriči: „Prokleta baba! za vselej se te iznebim.“ Puška počí, dobra in mila žena Marjete se pa v svoji krvi z vso rastreljeno glavo na tla zgrudi ter v par minutah svojo blago dušo izdihne.

Morilec pa, ko vidi, da je žena njegova mrtva zbeži kakor nekdanj Kanj in se nekoliko dni klati po bližnjih gozdih, kjer ga slednjič orožniki vjamejo in pravici izroče.

Pravica obsodila ga je na večletno kazen zapora. Pa tudi v zaporu mu ni bilo obstanka. Po nekoliko tednih bivanja v zaporu, razbije šipo v oknu in si z črepinjami glavno žilo odvodnico na vratu preškrba ter umerje nespokorjen.

Lunarjeva imela sta edinega otroka Anico. Dekle bilo je v otročjih letih po materi doma, pozneje pa v samostanu pri nunah uršulinkah popolno v krščanskem duhu izrejeno in odgojeno. Ona je toraj po svojih stariših edini dedič še ostalega premoženja. Od kar je bila njena dobra in mila mati zavratno v lastnem domu umorjena, Anica ni mogla več tega nesrečnega kraja trpeti. Tudi Bog se je maščeval po izvršenem hudo delstvu nad tem domom. Treščilo je, in pogorelo je vse, kar bilo je gorljivega. Živina v hlevu je do malega za raznimi neozdravljivimi boleznimi pocepala; voda je jezove, ob mlinu in žagi pa kolesje razdrila in odnesla. Res, pravo razdejanje!

Anica podala se je v samostan, kjer so jo nune uršulinke radostno sprejele. Pripravljala se je za nunski stan. Pa, po smrti materini tugovala je neprestano in prenašala neznosne notranje bolečine in britkosti. Hirala je vedno bolj; v teku enega leta življenja v samostanu